

Ginebra: i ara què?

written by Joan Fonollosa | 17 de desembre de 2023

El meu [darrer article](#), on mostrava el meu escepticisme sobre les converses a Ginebra acordades pel MHP Puigdemont amb el PSOE, inclòs el famós mecanisme internacional de verificació, ha suscitat força reaccions, tant a favor com en contra: he rebut opinions de tota mena, en un i altre sentit.

Permeteu-me, doncs, que hi torni ara que ja tenim més informació i miri d'aprofundir una mica en alguns aspectes. He volgut esperar un temps abans de fer-ho per tenir més perspectiva i veure com evolucionen les coses. En particular he volgut deixar passar la data del 12 de desembre, que ens ha aportat una informació al meu parer força significativa. I he de dir que la meva opinió només ha variat en una cosa: potser (només potser, i amb moltes cometes i parèntesis) és una tàctica del MHP per demostrar definitivament a la comunitat internacional que no hi ha altra alternativa que la unilateralitat. I si per casualitat sonés la flauta... Altra cosa són els fruits que aquesta estratègia pugui donar.

Amb qui s'està parlant, realment?

El primer que cal tenir molt clar és qui és l'altra part. Hi ha qui, en un atac d'optimisme injustificat, diu que és de govern a govern, fins i tot que són Catalunya i Espanya, però per raons conjunturals pren la forma de converses entre Junts i el PSOE. No és cert: formalment, és el PSOE, però en realitat no és ni això. Tot i que ja sabem que fins i tot els documents més solemnes dels partits, com ara les ponències aprovades en un congrés, són paper mullat si convé. El cert és que el PSOE no ha incorporat en cap document oficial del partit aquest compromís: simplement ha expressat la seva confiança en Pedro Sánchez i l'ha deixat continuar endavant. L'interlocutor, doncs, és el Sr. Pedro Sánchez les habilitats del qual no descobrirem ara: un trampós professional per a qui

el poder és l'única meta. No ho fa en absolut per convenciment (més aviat diria que això va en sentit contrari) sinó per pur interès pel poder. I per tant, cal donar per fet que se'n desdirà tan bon punt en tingui l'oportunitat: la desconfiança tantes vegades expressada públicament està més que justificada; de fet diria que la paraula es queda curta. El vell consell "pensa mal i encertaràs", sempre justificat en política, aquí s'ha de multiplicar per mil.

El cas del català a Europa

Encara que no formi part de les negociacions actuals sinó d'un acord anterior per facilitar l'elecció de la Presidenta del Congrés, és bo entretenir-se en aquest punt perquè –per si calia– ens dona molta llum sobre tot plegat. Justament és per això que, com deia al començament, he volgut esperar que passés el 12 de desembre per escriure aquest article, perquè aquesta és la data del primer incompliment flagrant i ens dona pistes de com anirà tot.

Recordem que al seu moment el president Puigdemont es va omplir la boca dient que aprofitant la presidència de la UE això seria poc menys que bufar i fer ampolles i tot allò de "cobrar per endavant" i "fets constatables". Doncs bé, ara ja sabem que l'únic fet constatable és que el ministre va escriure una carta demanant la inclusió del català... i del basc i del gallec. Compte! A tots ens va semblar d'allò més natural aquesta inclusió, però en realitat això no formava part de l'acord i era una manera de fer-ho molt més difícil. I ara, passat el 12D, ja sabem que la presidència espanyola no ha servit de res.

La tàctica és clara: com que s'ha de poder dir allò de què "jo faig el que puc, però és que els altres no em deixen", calia alguna coseta més del que va fer la legislatura passada amb ERC; en aquest cas les reticències i pegues posades per altres països, sens dubte degudament "invitats" rere les cortines. Afegim-hi la documentació presentada tard i malament en les

reunions on en teoria es podia decidir, i ja tenim tota la història a la vista. Particularment, em resulta altament sospitos el silenci de França: després de l'enrenou que s'ha muntat perquè cinc ajuntaments han permès usar el català als plens, ara acceptaran que català i èuscar esdevinguin llengües oficials de la UE sense moure un dit per evitar-ho? Deu ser que des del primer moment ja saben que no ho serà.

“La primera en la frente...”

Que una reunió es celebri finalment un parell de dies més tard de la data inicialment acordada és una cosa que sol passar i normalment seria un detall sense importància, però en aquest cas pren una rellevància especial. Que la tan anunciada primera reunió “abans de final de novembre” s'acabi fent el 2 de desembre no deixa de ser un detall molt significatiu: ja marca distàncies de bon principi entre el que s'ha dit i el que es fa, demostra que al capdavall no s'ho prenen tan seriosament com ens han volgut fer creure, i va perfectament en la línia Sánchez ja coneguda: qui dia passa, any empeny. Com deien els capellans del meu col·legi, allà pels anys seixanta del segle passat, “la primera en la frente, para evitar los malos pensamientos”.

Per cert, si es va acordar que es farien reunions mensuals, no sembla que se n'hagi de fer cap altra abans de final d'any, de manera que sí, la primera ja se l'han saltada. Espero amb delit saber la data de la reunió de gener.

El poder dels negociadors

Al meu article anterior deia que si els intermediaris no tenen capacitat coercitiva, tot plegat acabaria en no-res. La pregunta, doncs és: la tenen? Mes enllà de la Fundació Henri Dunant i el senyor Galíndez no sabem qui són realment els negociadors que porten el pes de la feina. Diuen (diuen, diuen...) que deu ser gent de molt de pes, capaços de “fer por” si no se'ls fa cas; de fet, segons expliquen els que hi van

ser, es va veure al Sr. Sánchez força espantat quan Míriam Nogueras es va queixar del to amb què havia parlat de l'amnistia, i això que tot el que podia passar és que Junts endarrerís el vot favorable fins a la segona votació, 48 hores més tard. Sens dubte el Sr. Sánchez ja deu tenir al cap algun lloc de rellevància internacional per quan plegui del govern i per tant necessita no quedar malament ara. O potser, malpensat com soc, tot plegat era un teatret per fer creure als mediadors (i a Junts) que realment li fan por?

Molt bé, donem-ho per bo: a Pedro Sánchez li fan por. D'acord. I a qui més? Qui més es pot sentir amenaçat? Algú d'això que ara en diem el *deep state*? Sincerament, no se m'acut ningú, especialment recordant que per a ells el lema "todo por la patria" significa, literalment, "TODO": la "unidad de España" està per damunt de la democràcia, dels drets humans i de qualsevol altra cosa. No ho dic jo: ho diu la mateixa Constitució (art. 2) i aquests dies ho han dit i repetit fins a la náusea dotzenes de persones (i no precisament anònimes) a Madrid. Dubto molt que res els faci tanta por: si ni la pèrdua de les colònies americanes ni les derrotes militars al Marroc de fa cent anys els van fer canviar, ho faran ara quatre diplomàtics y *encima extranjeros*?

Entendre qui tenim al davant

Les tres darreres paraules del paràgraf anterior poden haver sonat com una *boutade*, una broma, potser una mica fora de to, fins i tot. Però no ho és, en absolut.

Tots els tractadistes sobre l'art de la guerra (o de la negociació, que ve a ser el mateix) insisteixen en aquest punt: per guanyar has de saber com pensa qui tens al davant. I aquí és on solem fallar els catalans. Crec que un dels nostres defectes quan parlem de la relació amb Espanya és que ens falta empatia (que no és el mateix que simpatia). Empatia vol dir entendre qui tenim al davant, saber com pensa, per marcià o estrafolari que ens resulti el seu punt de vista.

Aquest és un cas: el seu punt de vista ens resulta tan fora de lloc, que ens neguem a creure que allò pugui ser veritat. Tanmateix ho és, i ocupa un lloc molt important en el seu univers mental: qualsevol resultat que a nosaltres ens pugui semblar mínimament raonable serà vist per ells com una humiliació intolerable. Per posar un exemple, el pacte del Majestic va ser vist així fins i tot per gent del PSOE: una humiliació. Sempre he cregut que això va tenir molt a veure amb el capteniment d'Aznar en la seva segona legislatura: tenia molt de "lavar el honor", de venjança, en termes més nostrats. De fet, la tendència innata d'Espanya a no complir els compromisos (i encara menys tractant-se de Catalunya) és en bona part per això: perquè haver de sotmetre's, haver de fer concessions, és vist com una humiliació. Ells, al revés de nosaltres, no són negociants ("fenicios", ens diuen de forma despectiva); ells són guerrers, conqueridors, toreros (sí, toreros) i com em vaig sentir dir a la mili, "vencer o morir: esta es la divisa. Sólo pactan los traidores y los cobardes". No ho oblidem mai això.

Cinc maneres de fer que tot sigui paper mullat

Diuen que hi ha moltes maneres de caçar mosques i per tant també de fer que tot plegat quedi en un foc d'encenalls. En aquest cas a mi se me n'ocorren almenys cinc i probablement n'hi deuen haver més, la qual cosa mostra la fragilitat del projecte:

1a) La més probable. És una especialitat ben coneguda del senyor Sánchez: bones paraules i anar allargant les coses fins que ja no calgui, en aquest cas fins a arribar al final de la legislatura que, per poc que pugui, no durarà quatre anys ni de bon tros. Ho va fer amb èxit total la legislatura passada amb la taula d'ERC, i l'està aplicant ara mateix en la qüestió del català a Europa, com ja hem dit més amunt.

2a) El PP no ha signat res. Si tot plegat tirés endavant, en algun moment caldrà la col·laboració del PP per implementar

els acords: des de la renovació de la cúpula judicial fins a possibles canvis constitucionals o, com a mínim, la interpretació favorable del Tribunal Constitucional de les decisions que es prenguin. Però el PP no ha signat res i per tant no està obligat a res. La seva posició política, els aldarulls a Madrid i l'actitud bel·ligerant dels alts funcionaris, per no parlar del rei, no fan res més que dir que no comptin amb ells per a la feina. Qui podrà obligar-los a complir uns pactes que no han signat i davant dels quals s'han mostrat radicalment en contra des del minut zero? I per cert –tinguem-ho clar– tot aquest soroll ajuda Sánchez a aplicar la tàctica esmentada al punt anterior: ningú no es cregui, per tant, que el soroll minvarà, al contrari.

3a) Unes noves eleccions. Sánchez es va avenir a tot això per poder ser investit, recordem-ho. Per tant, els acords s'acaben amb la legislatura. I en el moment que vegi que les enquestes li son mínimament favorables pot convocar eleccions, amb la qual cosa s'ha acabat tot. I no cal dir què passaria si, per un error de càlcul, les eleccions donen un govern del PP.

4a) Una rebel·lió dins del PSOE. És ben conegut que hi ha amplis sectors del PSOE, encapçalats per figures de primer ordre, que en aquesta qüestió estan alineats amb les posicions del PP. Ningú no pot, per tant, descartar una rebel·lió interna que forci el relleu de Sánchez com a secretari general i, per tant, de retruc com a president del Govern: de ben segur que el PP no tindria cap inconvenient a facilitar la investidura, arribat el cas . I, lògicament, els nous responsables dirien que ells no han signat res.

i 5a) La més dolorosa. Tot plegat se'n pot anar en orris si el Parlament de Catalunya vota una resolució "adequada", desautoritzant les negociacions: per exemple recordant que el MHP Puigdemont és només el líder del tercer partit de la Cambra i per tant no pot parlar en nom de tots. Hi ha majoria suficient per fer-ho: PSC, ERC i Comuns seria la més evident, però també hi ha altres combinacions: PSC, Vox, Ciutadans i PP

amb les abstencions dels Comuns, ERC i la CUP, que sempre té una excusa o altra a punt; fins i tot ni tan sols caldria que Vox hi votés a favor. O una resolució molt esquerranosa i *progre* d'ERC, Comuns i la CUP amb l'abstenció del PSC, per no fer quedar malament Sánchez, PP i Ciutadans.

Compte amb el cens!

Suposem, però, que tot plegat arribés a bon port. Quin pot ser l'acord final? Vist de manera objectiva, sembla que la solució més probable és un referèndum d'autodeterminació, acordat, verificat internacionalment i tot això. Per a nosaltres representa unes concessions molt doloroses: renúncia al fet que l'únic títol de sobirania que Espanya pot exhibir sobre Catalunya són dues victòries militars (1714 i 1939), renúncia a la validesa de l'1-0, renúncia a la unilateralitat i possiblement alguna renúncia més encara. Però també és cert que per part seva implicaria concessions igual de doloroses, començant perquè la unitat de la (seva) pàtria com a valor suprem se'n va per la claveguera, per no parlar de l'efecte dòmino que probablement causaria.

Jo no crec que es pugui arribar tan lluny, però com que la política és l'art del possible, hem d'estar preparats per si finalment aquesta es la solució acordada. Doncs bé, aleshores què? Doncs que hem de procurar que no ens passi com va passar a Escòcia, on segons diuen sembla que n'hi va haver per sucar-hi pa.

En el nostre cas, l'amenaça més evident és el cens que podria votar: un cens ple de nouvinguts –des de “funcionarios servidores del Estado” fins a immigrants a qui s'ha donat papers a canvi que votin el que pertoca– és la manera més simple, elegant i fins i tot “democràtica” perquè surti el que ha de sortir. Per tant, una condició a parer meu imprescindible és que en aquest hipotètic referèndum no hi pugui votar ningú que no estigués ja empadronat a Catalunya l'octubre del 2017. Espero que, arribat el cas, els

negociadors de Junts ho exigeixin.

I ara, què fem?

Acabava el meu article anterior amb una crida per convertir les pròximes eleccions al Parlament de Catalunya en un referèndum *de facto* i aixecar la suspensió de la declaració d'independència la nit electoral mateix, una crida que m'ha costat força recriminacions, alguna força agra. Només per esmentar-ne una, un comentari d'un lector del meu article deia que la cosa és molt senzilla: que em presenti a les eleccions, les guanyi i aixequi la suspensió de la DUI.

Ja m'agradaria poder-ho fer, però el problema és que això depassa de molt les possibilitats, no només meves, sinó de pràcticament tothom. I és que no n'hi ha prou amb la voluntat, el valor i fins i tot els recursos: cal estar en la posició adequada per poder-ho fer amb possibilitats d'èxit. I avui només hi ha una persona en condicions de fer-ho: el MHP Puigdemont; per això apuntava al començament que potser tot plegat és una tàctica per poder-ho fer. Però, i si no és així? I si resulta que realment s'ha cregut que això pot funcionar i d'aquí a un any arribem a la conclusió que tot plegat era fum? Què faríem?

Hi ha veus prou autoritzades de persones, tant o més escèptiques que jo, que diuen que el que toca ara és que la gent de base empenyi els polítics, tal com es va fer el 2016 i el 2017, forçant-los a convocar el referèndum del primer d'octubre. Deixant de banda que ara ja sabem que no el van convocar amb la intenció de fer la independència, el cert és que l'única manera que se sentin realment interpel·lats és que vegin perillar els seus escons, amb tot el que en penja.

Per això crec que la crida continua essent vàlida i per això he d'insistir en la necessitat de muntar "alguna cosa" capaç de presentar una llista i guanyar les eleccions. Cal fer soroll, però no només soroll: ha de quedar clar que anem a

totes, inclòs guanyar les eleccions. Fins i tot si els que no opinen com jo tinguessin raó i les converses de Ginebra fossin, efectivament, la manera de resoldre-ho, això seria útil: és un argument que reforça la posició del MHP: "si no ens entenem, ja sabeu el que vindrà". En cert sentit seria el simètric del soroll de Madrid, el dels carrers i el dels salons del poder. Això suposant que vagi de veritat, és clar.

Però això no es pot fer individualment. No sé si això és la famosa llista cívica de l'ANC o no (l'ANC hi ha de tenir un paper, sens dubte), però en tot cas no només. Una llista única ho és perquè és única. Dues, tres o cent llistes úniques no són la unitat i a hores d'ara hi ha un munt de grups, persones, organitzacions i partits que pretenen ser-ho: així no farem res. No vull dir noms: tots en tenim uns quants al cap.

En aquesta comesa no hi sobra ningú: tots hi podem aportar alguna cosa i ningú se'n sortirà tot sol. Cal, sobretot, generositat i idees clares: l'objectiu és la independència i no altra cosa. Per tant que cadascú es guardi a la butxaca el legítim desig de passar a la història com el Bolívar català, i empenyem tots: com en els castells, només l'enxaneta fa l'aleta, però sense tots els altres, des de la pinya fins a l'acotxador, el castell no puja.